

Príbeh Mimi

Príbeh Bratislavčanky z albumov a spomienok

Vydané pri príležitosti 100. výročia
pripojenia Bratislavy k Československu
a jej premenovania

V EDÍCII HISTÓRIA V KOCKE VYDÁVAME:

Beáta Husová: **Mária Terézia a my**

Martina Pavlíkánová: **Prišli k nám Rimanovia**

Beáta Husová: **Slovanovia z Devína**

Martina Pavlíkánová: **Tajomstvo lekárne U červeného raka**

Beáta Husová: **Prechádzky s pánom Marquartom**

Martina Pavlíkánová: **Remeslo má zlaté dno**

Tento projekt bol podporený z verejných zdrojov poskytnutých Fondom na podporu umenia.
Publikácia reprezentuje výlučne názor autora a fond nezodpovedá za obsah publikácie.

Mimis album

Rada listujem v starých rodinných fotoalbumoch nasiaknutých typickou vôňou zašlých čias. Usmievajú sa z nich moji prarodičia. Nepoznala som ich, ale vďaka zachyteným okamihom mi ožívajú pred očami.

Podobný pocit som zažila, keď sa mi do rúk dostali dva albumy, zbierkové predmety Múzea mesta Bratislavy.

Na obálke jedného z nich podnes stojí výrazný farebný nadpis: MIMIS ALBUM. Nadpis ma zaujal a v duchu som sa pýtala, kto bola tá Mimi?

Poprezerala som obidva albumy a objavila som trochu zažltnuté fotografie malého dievčatka. Rástlo mi pred očami v rozličných situáciách, až vyrástlo na mladú slečnu. Z albumov vyžaroval optimizmus a bezstarostnosť. Objavom som bola nadšená, lebo Mimi sa narodila v rokoch mojich starých rodičov, aj keď na úplne inom mieste.

Rozhodla som sa, že sa s vami podelím o zážitky a osobné spomienky zo života tohoto neznámeho zaujímavého dievčatka, ale priblížim vám aj historické udalosti a atmosféru Bratislavy tých čias. Predstavujú cenný obraz života detí a mladých ľudí po roku 1919 do polovice tridsiatych rokov 20. storočia v Bratislave. Ku knižočke pripájam mapu mesta Bratislavy z roku 1931, ktorá vás, moji mladí čitatelia, lepšie zorientuje v priestore a čase.

Marianna Redlichová začína rozprávať...

Obsah

Rozprávkové detstvo	6
Nesplnená túžba	6
Moji rodičia a príbuzní	9
My, Židia, dodržujeme tradície	15
Moje rané detstvo	17
Študentka Nemeckého štátneho reálneho gymnázia	21
Ako sme trávili voľný čas	23
Čas s rodičmi a v kruhu rodiny	29
Moja tatranská „výkrmňa“	32
Zvuky a vône Bratislavy môjho detstva a dospelosti	34
Zmaturovala som	36
Čo prišlo potom, to je už iná rozprávka	38
Stratila som kľúčik od detstva	38
Torzo mojej veľkej rodiny	40
Mimi milovala ľudí a Bratislavu	42
Po Miminých stopách v Bratislave	43
Byť lokálpatriotom znamená poznať svoje korene	43
Hádaj, kde to teraz je?	45

Rozprávkové detstvo

Nesplnená túžba

Často som rodičom vyčítala, že nemám staršieho brata. O sestru by som totiž nestála. Ešte to, deliť sa o otcovu priazeň, o jeho zbožňovanie. A navyše som si myslela, že brat by k nám možno doviedol svojich kamarátov a bolo by u nás veselo. A ktovie? Mohla by som možno mať aj nejakého *hófiranta*, myslím niekoho, kto mi bude dvoriť, kurizovať. Bolo by to romantické. Podnes ľutujem, že sa tak nestalo a ja som prišla o súrodenecké hašterenie a puto zároveň. Od detstva som prežívala bezvýhradnú lásku svojich rodičov. Zdedila som ich gény a s nimi aj ich povahové črty, možno aj ich talent, ale najmä schopnosť bojovať so životom. Preto som tu!

Svetlo sveta som uzrela
27. februára 1914 v Novom
dôstojníckom pavilóne
v Komárne. V rodnom
liste v stĺpci – meno
dieťaťa,

pohlavie, náboženstvo –

podnes stojí zapísané čiernym

atramentom: *Marianna, dievča,*
izr. Pýtate sa, čo znamená tá
čudná skratka *izr.*?

Narodila som sa do židovskej
rodiny, čo mi neskôr prinieslo
do života veľa žiaľu, trápenia,
ale najmä smútku. Keď som pri-
šla na svet a rodina začula môj
prvý plač, nikto netušil, čo ma
v živote čaká. V stĺpci o rodičoch
bolo zapísané:

Meno dieťaťa,
pohlavie, náboženstvo

Marianna
dievča
izr.

Otec Samuel Redlich,
nadporučík, vojenský
stavebný učetný oficial, 41;
mama Emma Spitzer, 29;
Komárno, Nový dôstojnícky
pavilón. Zem Uhorsko.

Meno a priezvisko, zamestnanie (postavenie) a bydlisko	Nábo- ženstvo	Vek
r o d i č o v		
<i>Samuel Redlich</i> <i>vojenský stavebný</i> <i>učetný oficial</i>	<i>izr.</i>	<i>41</i>
<i>Emma Spitzer</i> <i>Komárno</i> <i>Nový dôst. pavilón</i>	<i>izr.</i>	<i>29.</i>

Študentka Nemeckého štátneho reálneho gymnázia

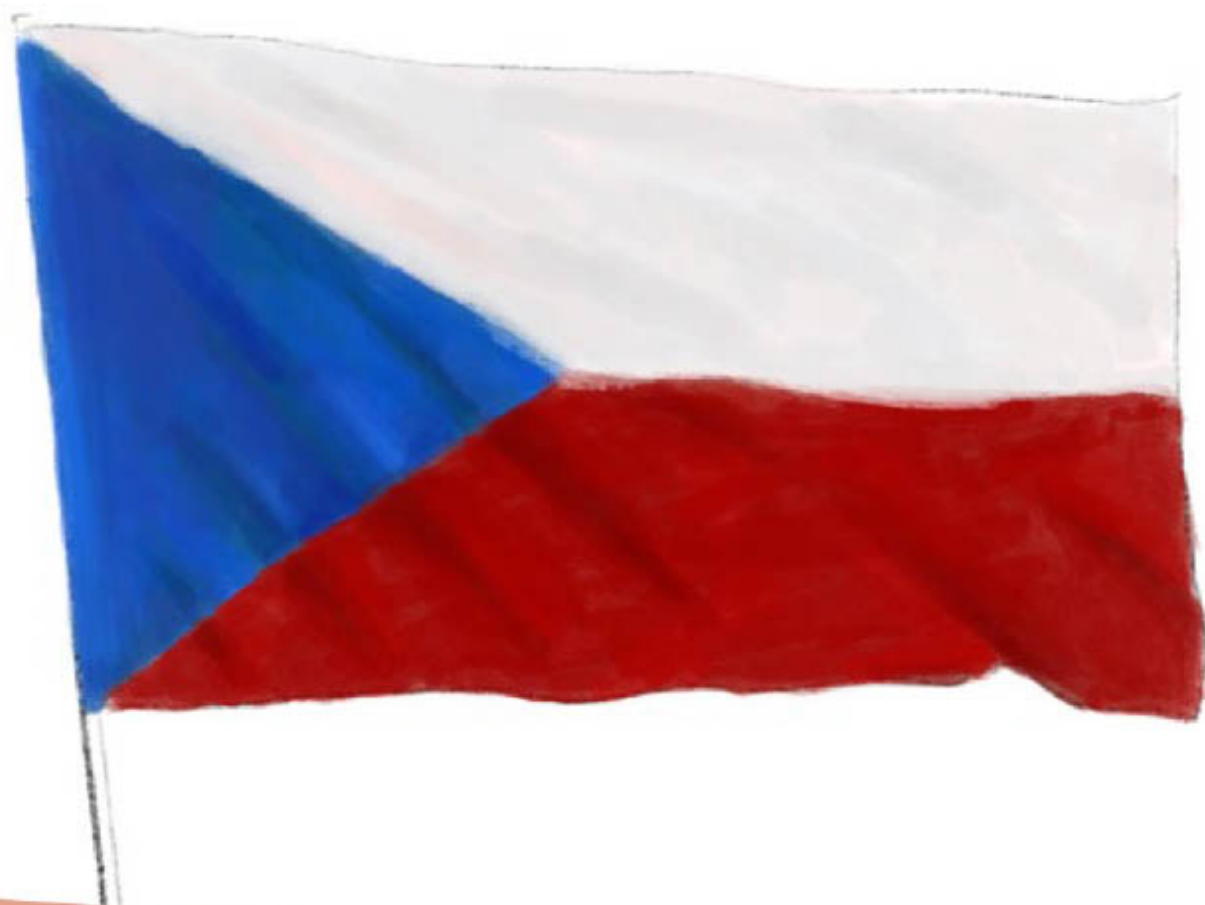
Osem rokov som strávila na škole, ktorá patrila k najnáročnejším v Bratislave. Bolo to Nemecké štátne reálne gymnázium. Otvorili ho v roku 1923 a ja som ho začala navštevovať takmer medzi prvými študentmi už v školskom roku 1924/1925. Takto som vyzerala ako študentka, bol to môj „umelecký portrét“.

Budova gymnázia stála v centre mesta na *Palisádach 2* **3**. Vyučovali nás v nemeckom jazyku, ale celých osem rokov sme sa učili aj v československom štátnom jazyku. V tercií nám pribudla latinčina a v kvintite francúzština. Vo vyšších ročníkoch sme si mohli z jazykov vybrať angličtinu alebo gréčtinu. Popri jazykoch naši *kantori* kládli dôraz na prírodné vedy. Učiteľov sme považovali takmer za nadľudí, boli naším vzorom. Školské zážitky, každoročné žiacke divadelné predstavenia z tvorby svetových autorov, oslavy

vzniku Československa (28. október), akadémie venované osobnostiam, ako boli Masaryk, Štefánik, Beneš – to bol kolorit školy. Boli sme na svoju školu úprimne hrdí. Mnohé podujatia a oslavy sa konali v štátnom jazyku a podporovali lojalitu, toleranciu k Československej republike.

V roku 1869 sa Evanjelické lýceum, ktorého pôvod siaha do roku 1607, sťahovalo do novej budovy na Palisádach. Nemecké štátne reálne Gymnázium vzniklo v roku 1923 zoštatnením starého Evanjelického lýcea, ktoré zaniklo a jeho budova na Palisádach ostala slúžiť novej škole. V minulosti v budove sídlila Stredná škola umeleckého priemyslu a v súčasnosti tu má dočasné domovské právo Deutsche Schule Bratislava.

Za Miminej mladosti bola Petržalka hotový športový a relaxačný raj Bratislavčanov. Boli tam známe športové kluby P T E Polgári Torna Egyesület.; P M T K Pozsonyi Magyar Torna Klub; S K Bratislava; SC LIGETI. V ich blízkosti boli aj tenisové kurty, slovenský, nemecký a maďarský veslársky klub, a tiež dostihová dráha.

Židovský futbalový klub sa volal SC MAKKABEA. V roku 1919 vznikol úspešný 1. ČsŠK futbalový klub, predchodca ŠK Slovan Bratislava.

Dnešná mládež trávi veľa času v nákupnom centre Aupark. Aupark v Miminom detstve predstavoval živý zelený park, dnes Sad Janka Kráľa. V ňom sa nachádzala vychýrená Palugyayova kaviareň s reštauráciou Au-café. Už vtedy sa na pravom brehu Dunaja nachádzalo divadlo Aréna a známa reštaurácia Leberfinger.

V roku 1901 začal medzi brehmi Dunaja premávať viacmiestny parník poháňaný lodnou vrtuľou, technickou novinkou, takzvaným propelerom. Tento názov zľudovel a Bratislavčania všetky lode medzi dvoma brehmi Dunaja nazývali propelerom. Po roku 1919 vznikol Bratislavský podnik Propeler s dvoma parníkmi a od roku 1926 začala s dieselovým motorom premávať každých desať minút loď Florence (1926-1934). Lístok stál 50 halierov. Názov Propeler ostal zachovaný v budove od Emila Belluša z roku 1930 na nábřeží Dunaja, odkiaľ štartovali výletné lode.

Zvuky a vône Bratislavy môjho detstva a dospievania

Ruky bozkávam – Küsse die Hände – Kezicsókolom!

Bratislava – Pressburg – Pozsony

Ja, Mimi, som typická Prešpuráčka. Maďarčina mi síce v prvej a druhej triede nešla, ale od svojich kamarátov som sa ju hravo doučila. Z otcovej strany som mala príbuzenstvo aj v Budapešti. Mamička bola Rakúšanka a nemčina bola mojím materinským jazykom. Bola som Židovka a navyše oddaná občianka prvej Československej republiky.

V Prešporku sa tradovalo, že Bratislava je ráno slovenská, lebo na trh prišli predávať tovar najmä Slováci z okolitých obcí. Na obed je maďarská, lebo úradníci sa vyhrnuli do mesta a chodili domov na obed. Večer nemecká, lebo nemecká je mestská kultúra napr. v divadlách. Trojjazyčnosť sa považovala za samozrejmosť, lebo pravý Bratislavčan, teda Prešpurák, potreboval k životu všetky tri jazyky. Za mojej mladosti pribudla ešte aj čeština ako rovnocenný štátny jazyk a nezaostával ani jidiš. Vravelo sa, že vedieť pár slov v jidiš (*západogermánsky židovský jazyk, ktorým hovorí okolo štyroch miliónov Židov po celom svete*) patrí k bratislavskému bontónu.

K zvukom mesta patrila aj doprava, najmä zvonenie električiek – trate A, B, Cd, Ck. Električky, ktoré chodili len po meste, mali zelenú a *popelastú* farbu, sivú ako popol. Žlté boli *viedenské električky*. Neprijemný rachot vydávali motory mestských autobusov s označením M, N, O a mestské autobusy premávajúce do okolia s označením F, L, P.

